»БРАНИК« ИЗЛАЗИ
шест пута на недељу,
осим на дан после свеца.

ПРЕТПЛАТА и ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију,
А РУКОПИСИ
уредништву »Браника« у Н. Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ЦЕНА ЈЕ »БРАНИКУ«:

	За Аустро-Угарску	За Србију
на годину	К 32·—	40·— дин.
на по године	К 16·—	20·— „
на четврт године	К 8·—	10·— „

Поједини бројеви стају 10 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући А. Пајевића у Дунавској улици бр. 36.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

Број 135. У Новом Саду, у среду 18. јуна (1. јула) 1908. Година XXIV.

Ко није дошао на конференцију.

Од оних, који су позвани на конференцију српских родољуба, а нису могли доћи, сви су се извинили или писмом или брзојавом, а изјавили су свој пристанак на закључке. Међу овима је и неки део Кикинђана.

Но једна група младе интелигенције наше из Кикинде, иако не представља све јавно мишљење у Кикинди, није дошла на конференцију, изјавивши, да је она противна свима досадашњим српским странкама и њиховим програмима, па и самом народносном програму. Иста група млађе кикиндске српске интелигенције, као што је познато, води највећу борбу против радикала. Та група намерава основати у српском народу нову странку, која ће без икаква програма, ли само на основу демократије извојевати српском народу све оно, што му треба.

Тој групи кикиндске млађе интелигенције придружила се је доцније и неколицина панчевачке млађе интелигенције. Но та господа, иако су од наше стране била претходно обавештена, заборавила су, да ова конференција не искључује ни једну, па ни какву будућу српску демократску странку.

Осим тога некоји од позваних родољуба — као што чујемо — зато нису дошли на конференцију, што је она позвана у просторије уредништва »Браника«, а не на какво друго »неутрално« земљиште.

Али та конференција зато није сазвана на какво јавно место у каквој овдашњој гостиони, јер би онда власт с пуним правом могла сматрати ту поверљиву конференцију за јаван састанак, те према томе и поступити, а сазивом конференције у приватне просторије мислило се осигурати приватан карактер поверљивости те конференције.

То је био узрок такову поступку, а не цел, да се том састанку даде обележје каквог партајног карактера.

У осталом, »Браник« се није никад огрешио о српске народне интересе, да би могло бити зазорно, доћи у његове просторије. То могу зазорним наћи само они, који нису проучили политичку борбу старе народне странке. Такове замерке морамо сматрати само као изговор од стране оне господе, која по свој прилици не би на тај састанак ни онда дошла, да је на другом ком месту одржан. О том ћемо се уверити онда, кад се идући пут на другом месту сазове.

Нас при сазиву те конференције, те у том послу за уједињење целокупне снаге српског народа у одбрани народних права и народних светиња, није руководило ништа друго, него само најчистије и најродољубивије побуде, што се најбоље показало и доказало при самом саветовању. Тај се састанак тицао свих родољубивих Србаља у овим крајевима, и у тој концентрацији, у том усредсређењу могле су учествовати све странке без икакве личне или партајне обавезе, па дакле и она странка, која хоће да исповеда демократска начела.

Правдан.

Криза у Србији.

□ Београд, 15. јуна 1908.

Срби изван Србије воле ју, али ју довољно не познају. Они мисле, како је мало људи овде, који нису били министри, и како је овде министре врло лако наћи. Но није тако.

У осталом то најбоље зна добри човек Пера Велимировић, који већ неколико дана не може да нађе министре за кабинет, који му је поверен да састави.

Настао је, да задобије Светозара Милосављевића за министра полиције. Милосављевић је угледан сторадикал, ужива угледа међу опозицијонарима, који мисле, да он као министар полиције не би био партизан.

Милосављевић међу тим није хтео за министра да се прими, но са свију страна на њега се наваљивало те кажу људи, да је најзад пристао.

Велимировић дакле има једнога министра.

Осим тога је трка за другим кандидатом: дром Милованом Миловановићем, послаником у Риму. По њега је телеграфисано на неколико страна, пошто је на одсуству негде у Италији, док га нису нашли. Он је већ на путу и сутра у вече очекује се његов долазак.

И Миловановић ужива углед међу опозицијом, па се Велимировић нада, да ће са њиме умирити опозицијоне духове.

Ако се Миловановић прими, Велимировић ће имати два министра, а хоће ли се примити, пошто се овде обавести о ситуацији, то је још питање.

Криза се дотле развила. То је све, што се до данас могло исцедити.

Како ће се криза даље развијати, и опет не знамо; не могу вам чак ни за тврдо рећи, да ли ће Велимировић бити у стању, да образује кабинет. Па тек шта би опозиција рекла, и кад би образовао кабинет!

Што је таква неизвесност, крива је ова криза. То је криза, какве још нисам доживео у Србији.

Час изгледа, да ће се кабинет олако саставити. Пристао је Милосављевић, а пристаће већ и Миловановић. И онда је ствар готова. Опозиција се умирила као јагње, пустиће буџет (без апанаже), гласаће против уговора, али не ће правити опструкције, пристаће, да старорадикали са Милосављевићем као министром полиције обаве нове изборе у септембру.

Час тако изгледа, а за тим се опет види, да је још све то у питању и да за час можемо да се вратимо на ону тачку, кад је Пашић поднео оставку.

Стање је такво, да му се не може ухватити крснога имена. Истина, није бурно, него је више притајено. Има момената, кад настане потпуно затишје, кад се човеку чини, да је све обамрло: и краљ, и старорадикали и опозиција.

И то је оно, што се мени некако не допада.

У осталом моје импресије нису меродавне, што можда и нисам у стању заронити у политички живот нервозне краљевине, па ми се с тога предсказује бура за онда, када се спрема да се разведри.

У чијој су служби радикали.

Кад је радикалски вођков наједаред пронашао, да је »скршен« и да »ни силом не иде« те је одмаглио на Приморје, онда су некоји мађарски кошутовачки листићи горко оплакали тако великог „хазафију“, као што је »човек историјског ножа«. Кошутовачки лист у Новом Саду је у кађењу том несретнику, који је начинио дар-мар у овостраном српском народу, пронашао чак и то, да је он »човек европског образовања«!! Дабогме, то је он доказао и тиме, кад је пре двадесет и више година харангирао масу лозинком, да интелигенцију треба буцом у главу.

У чијој су служби радикали, одао их је и споменути новосадски кошутовачки лист, кад је, наричући за Јаковом Томићем, казао, да је овај привео српски народ под заставу кошутовачке странке. Али не мање класичну сведоџбу за кошутовство радикала даје и лист сомборских Кошутоваца, «Бачмеђеји Фигетленшиг«. Овај у свом 47. броју од о. г. доноси уводни чланак под насловом: »Избор патријарха«. Ту нама Србима туторишу сомборски Кошутовци, како треба да бирамо своју црквену поглавицу, нападају и клеветају нашу странку, а радикале хвале као добре Кошутовце.

Навешћемо нека места из тога чланка сомборског кошутовачког ли-

ЛИСТАК.

Стијепо Прокопов:

ПРИЈАТЕЉЕВА ИСПОВИЈЕСТ.

(Наставак.)

— Ти си ми задао толико питања, да не знам, одакле бих почео.

— Одакле? Од онога банкета послије матуре.

— Добро, добро. Послије банкета сам отишао кући и сневао о томе, како ћу набавити средстава, да одем у Беч и да студирам медицину. Сви покушаји остадоше без успјеха и ја морадох напустити ту струку и одати се јефтинијој и племенитијој. Кад не могу бити љекар тијела, спремаћу се за љекара душе. И тако одем у богословију. Остао сам ондје четири године. Нисам се много дружио с мојим новим колегама. Имао сам два-три пријатеља, с којима сам се састајао изван школе и разговарао о питањима, која засијецају у наш живот.

— А ниси ли имао женскога друштва?

— Тà мани! Исти онакав, какви сам био у гимназији, остао сам и у богословији. Посјећивао сам забаве, забављао сам се, али већ други дан нисам много мислио о својим новим познаницама. Једно ми је само било увијек пред очима: врши своје дужности у цркви и у школи што савјесније, пази, да ти се ни ситнице не могу пребацити! Због те савјесности звали су ме „фарисејем“, јер другови . . . ах, нисмо се могли разумјети! Од старих својих другова знао сам само за Фрању. С њим сам се дописивао, док је био у Ђакову у богословији.

— Умро је сиромах прије годину дана.

— Знам. Отишао је у Дубровник, да се опорави. Последњим својим писмом јавио ми је, да је зарађен у цркви св. Влаха, а неколико недеља послије тога јавио ми је његов брат да је Фрања замијенио овај свијет бољим.

— Штета тога човјека!

— Заиста штета! То би вам био најбољи свећеник, да је остао жив.

— Јесте. Био је јединствена појава.

— Бог га је уклонио из ове Содоме и упокојио. Поред својих другова дружио сам се и с неколико млађих ђака-гимназиста и међу њима сам једнога особито волио.

— Да то није била каква „ђачица“?

— Не, не. Баш ђак, родом Босанац. Рећи ћу ти одмах, зашто сам га волио толико. Ти знаш добро, какве су прилике у Босни, знаш добро, како онај народ трпи. Можда ти је познато и то, да српски народ има ондје неколико својих људи, првака, који се брину, заузимају и жртвују за онај народ, само да му тешки живот колико-толико олакшају, кад га већ сасвим не могу да ослободе. Ти прваци путују о свом трошку на све стране, гдје само могу и помислити да им се може указати каква помоћ. Путују у Пешту, Беч, Цариград и остају ондје мјесецима, док не нађу начина, да своје скромне молбе подастру мјеродавним тијелима. Несретни онај народ и не зна, колике жртве прваци његови приносе ради његова добра. Има сиротиње, која и не зна, ко се за њу стара, ко јој помаже колико толико. Видиш, то су мени у нашем вијеку идеални људи. Учинити добро сиромаху, велико је дјело. Чинити добро сиротињи, а да иста и не зна, ко јој то чини, то је још веће. Трошити свој новац, живјети мјесецима по страним мјестима, далеко од свога огњишта и својих милих око тога огњишта, трпјети свакојаке непријатности, а све више за другога, него за се: то је мени највеће дјело. Ја бар до сада не опазих ништа друго, што би тај чин босанских првака по добру наткрилило. По моме мишљењу само је оно задовољан живот, који је испреплетен тајним помагањем сиротиње. Ти су људи сретни, задовољни, и што више чине за ону сиротињу, тим су сретнији. Они знају, шта је вјера и нада — као врлине. Често сам разговарао о томе са мојим младим пријатељем. Од њега сам дознао, да му отац остави и кућу и дјецу па оде у послу народном и каткад по годину дана проведе у ком граду немилостиве Европе. При том причању обузело би га таково одушевљење, е ти се чини: једва чека да сврши науке своје па да се стави у службу свом народу, да му помогне, да се жртвује за његово добро и у такву раду да буде сретан, задовољан. Ја сам га толико волио, да сам свакога дана

ста, да види српски народ, како су радикали добро записани код Кошутове странке, која је за ово кратко време своје владавине нанела толико повреда српском народу.

„Ови непријатељи домовине и мађарског племена (Ту гадну клевету баца сомборски кошутовачки лист на нас, српску народну слободоумну странку. — Ур. „Бр“) имају само једну цел: да скрше радикале, који с нама, независњацима (Кошутовцима. — Ур. „Бр.“) заједно осећају и труде се на изградњи самосталности и независности наше лепе мађарске отаџбине. А да то (т. ј. скршење радикала. — Ур. „Бр.“) постигну, боре се огњем и мачем и не устручавају се ни од каквог начина ни средства, само да пригњече радикале, да им пред народом убију углед. (А да ли се ико у политичкој борби мучки послужио ножем, као ваш кошутовачки миљеник Јаков Томић? — Ур. »Бр.«)

За тим сомборски кошутовачки лист онако кроз редове одаје радикале, да би они хтели бирати за патријарха Змејановића, кад не би било Векерлова „бефела“, да Змејановић има отпасти. Па онда исти кошутовачки славопојац радикала̂ излази с врло смелом фразерском тврдњом: „Садашња народна (?) влада, верна независњачком програму, пламеним мачем чува црквену автономију наше српске браће.“ Господа сомборски и остали Кошутовци заборављају, да је тај „пламени мач“ баш недавно добро опрљио ту, од Кошутоваца тако „чувану“ нашу народно-црквену автономију.

Али последњи акорд ове кошутовачке песме-похвалнице јадним радикалима је тек интересантан.

»Поздрављамо нашу српску радикалску браћу и наше начелне другове, да не скрећу са започетог пута, којим сада иду“.

Дакле браћа и начелни другови су »српски« радикали и Кошутовци, који нам поткресаше оно мало народно-црквене автономије октројком у манастирској уредби и који највише раде на помађаривању. Е, па рукујте се и пољубите се, браћо мила!

А српски народ нека размишља, је ли икоја српска странка уживала толику љубав кошутовачке странке, као што је уживају радикали; а нека размишља и о том, чиме су себични радикалски трбушари платили ту „несебичну“ љубав крштене и некрштене кошутовачке господе.

Борба народносних посланика при прорачунској расправи.

(Наставак).

Ладислав **Лукач**: Ми имамо овде два своја арцибискупа. Један ресидира у Блажу а други у Сибињу. Изволите замолити господина министра богочасти и јавне наставе, нека званично пише тој двојици арцибискупа, као што је бискуп Варади послао званично букурештанском арцибискупу, да поднесе извештај о томе, у какву се стању налази наша школска и народна ствар. Може ли добити тако повољан извештај, какав је друштво светог Ладислава добило из писма букурештанског арцибискупа Нецхамера, који изјављује, да може славити богате просветне и народне резултате ове године?

Но, хајдемо даље, славни саборе!

У истом том званичном листу саопштени су податци о друштваном животу Мађара у Букурешту, даље је саопштена ствар букурештанске мађарске протестантске цркве, ствар питештанске мађарске женске добротворне задруге, уз изјаву захвале за то, што је мађарско друштво за самообразовање, које постоји у Букурешту а зове се друштво св. Ладислава, 9. децембра прошле године добило дар, па онда је ту реч о мађарском певачком одељењу друштва светог Стевана, о мађарском певачком друштву у Букурешту и т. д. (Ларма. Један глас с левице: „Па зар се наопако не сме више ни певати?“). Питате: Зар се не сме више ни певати у Румунији? Ваљда видите, да се онде сме певати, али Румунима у Угарској није слободно, да певају.

Јулије **Маркош**: Певати се сме, али се не сме гравитирати на поље!

Ладислав **Лукач**: Израз је употребљен само у опште, као што је и питање било стављено само у опште. Баш сад се расправља о том, како је укинуто румунско певачко друштво у Бејушу (Узвици с левице: »Са свим је добро урађено, што је укинуто!“). Је л' те! Али је добро урађено, што је одржано мађарско певачко друштво у Букурешту! То друштво исто тако делује у мађарском народном духу, као што би ваљало да и румунско сме деловати у румунском народном духу.

Арадски минoритски провинцијал располаже оним мисијонарима, које арадска минoритска провинција шаље у Румунију. Изволите запитати минoритског провинцијала, који ресидира у Араду, колико минoритских мисијонара има у Румунији. То су све сами Мађари, мађарски проповедају слово божје и мађарски врше функције.

Шта велите ви овде у Угарској, шта је позив католичке цркве, који ви с поносом истичете? Је л' те, то, да асимилује, да претапа у једно тело? Па је тај свој задатак католичка црква сјајно испуњавала кроз минуле читаве векове. Ви ту претапачку припомоћ, тај асимилацијони утецај католичке цркве уздижете славопојима. Па за што онда истом мером не мерите и католичку цркву у Румунији, за што не соколите католичку цркву у Румунији, да ондашње Мађаре претопи у Румуне, да их асимилује с Румунима? Кад већ једаред мађарској католичкој цркви служи на дику, што у интересу мађарства има асимилацијона утецаја, ваљало би онда признати и католичкој цркви у Румунији право, да у интересу румунског елемента асимилује ондашње мађарске католике.

Друштво св. Ладислава купило је у споразуму са мађарском државном владом у Букурешту једну кућу у вредности од 420.000 франака, ту је кућу удесило за мађарску школу, онде држи и плаћа 9, словом девет учитеља, који не знају ни бекнути румунски, а овамо учитељују у Румунији, него има неки румунски клирик, који је однегован у Блажу а онде је намештен, да недељно дваред предаје румунски језик. Али они учитељи, који су одавде плаћени, који уз суделовање мађарске владе и друштва св. Ладислава онде делују, мађарски свештеници, који одавде добијају дотацију.....

Јосиф **Хорват** из Мориш-Ујвара: Румунски свештеници добијају код нас државне припомоћи. Како можете говорити тако којешта?

Ладислав **Лукач**: Исто тако добијају и они онде државне припомоћи.

Јосиф **Хорват** из Мориш-Ујвара: То није истина!

Ладислав **Лукач**: То ћу ја боље знати. Е па добро, немојте замерити, што је мађарска влада у споразуму са друштвом св. Ладислава за 420.000 франака купила кућу у Букурешту па је удесила за школу. И ми можемо затражити од румунског министарства за богочаст и јавну наставу...

Вилмош **Шимеги**: То ћете и урадити!

Ладислав **Лукач**:.... да нама овде за 420.000,500.000 или за три милијона круна уреди наше народне школе. То је онда реципроцитет, а не оваки испади, какве је себи дозволио врло поштовани мој посланички друг Шома Фењвеши а који у мојим очима ништа не вреде.

Шома **Фењвеши**: Али ће докази већ вредити!

Ладислав **Лукач**: Ја волим говорити објективно, Изволите после рефлектовати на то а ја ћу се разлозима радо поклонити.

Али какав је наш положај према свему тому? Ево основних правила румунскога књижевног и културног друштва, издало их је друштво, ево их, како их је 16. августа 1897. видимирао мађарски министар унутрашњих дела Десидерије Перцел.

Вилмош **Шимеги**: Перцел! Та̂ тај је грешио и против свог рођеног народа!

(Наставиће се).

НОВИ САД, 17. јуна 1908.

— **Организацијони одбор.** На конференцији Срба родољуба, што је 14. (27.) о. м. одржана у Новом Саду, изабран је, као што смо јавили, одбор за организацију. У тај одбор су изабрани:

Из Новога Сада: Др. Михаило Полит-Десанчић народни посланик, Ђорђе Велић парох, др. Миливој Григоријевић адвокат, др. Стеван Малешевић адвокат, Гавра Нецков трговац, др. Миливој Поповић адвокат, Лаза Милошев управитељ Централног Кредитног Завода, Милан А. Јовановић професор, Пера Ракић велепоседник и Пера Кристић управитељ Српског Трговачког Удружења.

Из Панчева: др. Павле Марјановић адвокат, Паја Ј. Јовановић књижар и др. Милан Гаџански адвокат.

Из Вел. Кикинде: др. Ранко Гранић адвокат.

Из Сомбора: др. Лаза Костић велепоседник, др. Јован Лалошевић адвокат, др. Давид Коњовић адвокат и др. Коста Бугарски адвокат.

Из Сенте: Јован Вујић велепоседник.

Из Сентомаша: др. Момир Павловић адвокат, Лаза Гавански велепоседник и Миливој Сивачки парох.

Из Старог Бечеја: др. Арон пл. Војновић адвокат, др. Паја Мартиновић адвокат, др. Милан Поповић општински I. лекар и Љуба Милованов срп. нар. учитељ.

Из Српског Ковина: др. Милан Божески адвокат и Мила Јанић поседник.

Из Баваништа: Ђура Живановић поседник.

— **Како то боли!** Поводом познатога бечкога »фестцуга« пред Њ. В. царем и краљем о 60-годишњици владања му, минхенски сатирични лист »Симплицисимус« донео је је једну скандалозну слику, у којој је Мађаре, Србе и Хрвате стрпао међу „дивље“ народе.

С пуним правом је мађарска штампа најжешће устала против тако ниске увреде, што ју је тај швапски лист нанео мађарском народу, те је угарски министар унутрашњих дела гроф Андраши „Симплицисимус“-у одмах одузео т. зв. постдеби за Угарску.

Но не можемо се начудити томе, да мађарска штампа, — која с пуним правом захтеваше, да се учине кораци против тако гадне увреде, нанесене мађарском народу, — није нашла ни једне-једите речце, да осуди онај нечувени инсулт, што га бечке Швабе у свом глупом тумачењу програма о „фестцугу«, нанесоше Србима и Хрватима Граничарима, назвавши ове циганима и лоповима. Па нису узели у заштиту нас и Хрвате ни од »Симплицисимус“-ова напада, који је поред Мађара и нас на тако безочан начин стрпао у »дивље« народе. А видите, господо мађарски новинари, како то боли, кад се Швабе тако гадно бацају на народ, који има своју јуначку хиљадугодишњу прошлост. Требали би и према нама да будете справедљивији, па се можда онда furor teutonicus не би усуђивао, да и ваш и наш народ тако гнусно вређа. Да, али и ви сте, господо пештански новинари, врло брзи, да нападнете и оклеветате нас Србе и Хрвате. Сад сте се сами могли на себе уверити, како то боли, кад несавесни и безочни листови тако ниско вређају читав један народ.

Зато, господо, у памет се!

шетао улицом, у којој је становао, ма само да га видим. Не могу ти рећи, колика се љубав у мени пробудила према том младом пријатељу.

— Од прилике као у петошколца послије прве забаве, на којој учествује „активно«. Је ли добра присподоба?

— До шале ти је. Но свеједно! Код петошколца љубав брзо излапи, али код мене се она дубље укоријенила.

— Па то је нека идеална љубав.

— Назови ју како хоћеш, но што се љубави тиче, ја још нисам свршио....

— Ти си канда широка срца.

— Шали се ти, шали! Слушај даље и немој се смијати мојој наивности. Увриједити ме не ћеш, али ме можеш збунити у причању.

— Чујеш, чујеш, ниси ти више онај стари Стипица.

— За што? Ја пазим да никога ничим не увредим а мени ма ко шта рекао или учинио, не ће ме увредити, не ћу се ни љутити.

— Опет једна црта необична човјека! Причај даље!

— Кад сам свршио богословију, замјењивао сам годину дана неког болесног катихету. Послије годину дана врати се тај болесник у школу, но послије три мјесеца опет се разболи и ја сам га до краја и те године замјењивао. У то он умре, власт изабра другога и мени је сад ваљало тражити мјесто.

— Дакле женидба на реду!

— Могао сам се и закалуђерити, по дуго времена нисам био на чисто. Напошљетку ријешим, да се оженим.

— То је најбоље.

— Али и најтеже.

— Како коме!

— За нас богослове јесте.

— Сад ваљда већ у велико тражиш дјевојку.

— Дуго сам ја размишљао о томе, дуго сам сновао и ковао и на крају изађе чист рачун, да бих ја само онда могао бити срећан и задовољан, кад би мој млади пријатељ имао сестру на удају и кад бих ја ту дјевојку могао добити. Мислио сам: када би онакав отац имао кћер, а овакав брат сестру, та не би могла бити друкчија од оца и брата, већ би и она била пуна самопријегора, била би спремна на сваку жртву за сиротињу. Само бих с таквом женом могао бити задовољан.

— И ти си, разумије се, распитивао за њу?

— Јесам, али сам врло мало дознао. На поуздан се извор нисам смио обраћати, а оно, што сам чуо, било је врло магловито. Тек ја сам узео као поуздано, да та дјевојка постоји, и онда сам ју заволио исто тако, као и брата јој.

— Е, ово је још идеалнија љубав. Вољети некога, а не знати поуздано ни то, да ли уопће живи, то мој трговачки мозак не може да схвати.

— Како сам био најиван, видјећеш из овога писма, које сам са̂м себи написао. Ево прочитај. Писано је француски. Разумјећеш га. На погрјешке се не осврћи.

— Дед овамо! Чекај! На̂ ове шибице па пали једну по једну, јер поред ове шкиљаве лампе ја не видим ништа. Но, дед!

— Палићу по двије, да боље видиш.

— Добро. Сад видим. Lorsque je me resouds de me marier, je pensais, si msr. C ... u L ... de H. avait une fille, cette je pourrais prendre, et quand j' avais ouï, qu' elle en verité éxiste, je devius amoreux en esprit, quoique je ne l' ai vue. Etienne. Ово је писамце писано страним језиком, да се не разумије, ако би дошло до незваних руку.

— Тако је. Написао сам, да јој покажем — ако ју кадгод нађем и узмем — да сам ју заволио прије, него што сам ју видио, и прије, него што сам поуздано знао, да ли у опће живи.

— Чудновато! Ја, обичан смртник, не могу то да разумијем: како се може вољети неко, кога нисмо никада видили, неко, за кога још поуздано и не знамо, да ли постоји, да ли живи. То је заиста права идеална љубав. Бадава! Кажем ја, да си ти необичан човјек. Па шта је било даље? Но чекај! Дед овамо још једаред то љубавно писамце, да видим, да ли све добро разумијем.

— Ево ти, ево!

— Lorsque ... када сам ријешио, да се женим ...

— Добро је

— je pensais ... помислио сам, кад би господин Н. Н. из Н. имао кћер, ту бих могао узети ...

— Сасвим добро!

Et quand ... и кад сам чуо, да у истину постоји ...

— Добро преводиш, сасвим добро!

— Je devins ... заволио сам ју у духу, ма да је нисам видио.

— Тако је.

— Видиш, да нисам заборавио оно мало француски, што сам у шестом и седмом разреду учио. Сад причај даље!

— Ја сам ју волио и даље, али никада нисам могао дознати, да ли живи, да ли у опће мој млади пријатељ има сестру — али рођену сестру — за удају.

(Наставиће се).

Политички преглед.

— **„Neues Budapester Abendblatt“ о Раухову тајном саветништву.** „Neues Budapester Abendblatt“ поводом вести о именовању Раухову за тајног саветника пише: Левајте сузе радоснице, јер је Господ дозволио, да дочекате дан, кад ће слепи прогледати, а глухима се уши отворити. Es ist erreicht! Барон Павао Раух прави је тајни саветник Његова Величанства, апостолскога краља угарскога, којему ће од сад у часовима доколице давати најситније вести и савете. Ексцеленција Раух може сада носиоцу круне св. Стевана шаптати у ухо разне тајне. Може владару приповедати, са колико ће постотака попунити загребачко „Сервус друштво“ дохотке пореза на алкохол. Може му певати песму о популаризирању државне идеје преко Драве и о успесима једне насилничке политике, која је више слична насиљу, него ли политици.

И кад би барон Раух подељењем тајног саветништва добио штогод на угледу, моћи, снази и ваљаности, било би то у реду — али на жалост то не стоји.

И Ракодјаји је постао тајним саветником, али зато, што му је оно било подељено, није му постало ништа боље.

Са Раухом се у Хрватској не ће пуно постићи, једино, ако га именују шахом за Хрватску, јер онда ће моћи дати пострељати 80 заступника и спровести нове изборе. Направити ред, како се то у Техерану ради, то би било по упути барона Рауха, а ми му и дајемо такав савет, јер би тиме начинио мало веселља »Сервусдруштву«.

— **Руси о српско-бугарским односима.** Московско „Руское Слово“ од 10. јуна доноси о српско-бугарском сукобу ово:

„Поводом сасвим затегнутих односа између Србије и Бугарске за последње време можемо из потпуно верних извора саопштити, да су у петроградским дипломатским сферама симпатије у овом случају на страни Србије, која није дала Бугарској никаква повода, да прети ратом. У овим сферама превлађује убеђење, да је неопходно потребно, да се пошаље енергична дипломатска нота софијском кабинету, која би га побудила на коректније односе према Србији. У сваком случају у Петрограду су тврдо решени, да не допусте никакве буне на Балканском Полуострву, а нарочито рат између Србије и Бугарске, који би у садашње време, при оваквим околностима био права лудост.

Колико смо могли сазнати, примерене инструкције већ су послате нашим посланицима у Београд и Софију, да се саопште београдском и софијском кабинету. У Петрограду се надају, да ће ове представке, учињене у врло енергичној форми, имати благотворно дејство«.

— **Комитет словенске узајамности у Русији.** Под тим именом се је у Петрограду основало ново словенско друштво маја месеца о. г. Оснивачи су му многи угледни јавни радници, чланови Државне Думе и Државног Савета. На чело тог новог словенског друштва стали су: председник Државне Думе Н. А. Хомјаков, син знаменитог словенофила и песника Хомјакова, члан Државног Савета барон П. Р. Корф и члан петроградске думе, бивши уредник листа »Кавказ« Ј. И. Миљутин, човек, који је много радио у корист руске ствари на периферијама Русије.

Цел друштву је: 1.) да уједини људе без разлике њихова политичког правца, који признају потребу узајамног зближења словенских народа уз потпуно уважење према сваком том народу, и 2.) свим законитим начинима порадити на раширењу тог уверења. Исто тако радиће на бољем упознавању и живљим односима с другим Словенима.

За председника том друштву намеравају бирати проф. Кандакова. У друштво су ушле све групе центрума Државне Думе: умерени десничари, октобристе, напредњаци, присташе мирног препорода и уставне демократе (»кадети«), а ушле су и све главне групе Државног Савета.

Особито је важна појава, да су у то ново словенско друштво ушли и сви Пољаци у Државној Думи и Државном Савету.

Како руски листови јављају, у прошли уторак је то друштво имало седницу, у којој се саветовало о том, да ли да се у Праг пошље на свесловенски конгрес изасланик друштвени. Гласањем је решено, да се нико не шиље на тај конгрес. Листови руски не кажу, чиме је мотивисан тај заиста неразумљиви поступак. Први корак, па у јаму!

— **Ратоборност Немачке.** Немачки цар Виљем II. походио је пре неколико дана Хамбург, тај велики град немачке Ханзе и учествовао је на свечаностима, које су тамо приређиване поводом утакмице једрењача. На тој свечаности било је поред бенгалске ватре и другог, што обично уз народно веселје иде, и певања, а певале су се искључиво немачке национјоналне песме. Немци имају тих песама много, јер су њихови велики песници дисали национјоналним осећањем и идејом јединства немачког народа. Као што се Французи одушевљавају марсељезом, тако и Немци имају једну песму, која одушевљава свакога од њих. Рефрен је те песме: „Немачка, Немачка, нада све, нада све на свету!“ После те песме, коју је певала маса народа, скупљена на свечаности, устао је цар Виљем и одговорио је само ово неколико речи: „Хвала вам на томе, ја сам вас разумео“. То неколико речи изазвало је необичан утисак и задовољство свега искупљеногa народа, који је био задовољан и одушевљен, што њихов цар потпуно резуме њихово национјонално расположење, јер је и сам предан немачкој национјоналној мисли.

Кратка царева изјава коментарише се у страној штампи као поуздање у јачину немачкога народа, који је уверен, да га никакве неприлике не могу потиснути са позиције, коју је он данас својом културом заузео у свету. Тумачи се, да је то одговор на ревељски састанак, који је смером својим управљен противу велике Немачке и њена утицаја у светској политици.

ДОПИСИ.

Ада, 12. (25.) јуна 1908. (Српско народно позориште.) Позоришна дружина, која се бавила у Сенти, давала је тамо последњу представу 8. (21.) VI. т. г. и претходно овоме на осам дана њен управитељ г. Добриновић дошао је у нашу средину, да са угледнијим Србима Аћанима конферише, да ли је могуће, да са својим особљем из Сенте и к нама у Аду дође на 10—14 дана. Српско народно позориште не беше у Ади скоро већ 25 година, иако долажаше у суседно нам место Мол, те баш због тога, да бисмо и ми уживали и видели игру наших глумаца, сакупљени примише на себе, да ће свим својим силама порадити на томе, да нам позориште дође у Аду, да и ми покажемо и осталим Србима, е и нама лежи на срцу народно нам позориште, те да и ми хоћемо бар овим начином да принесемо на жртву мален дарак нашем мезимчету, које на даскама живом речју шири српску нам просвету.

Што обећасмо, то и учинисмо. Конститујисао се одбор, који је одмах заишао по овдашњим Србима, купећи претплату, и хвала увиђавности и свесности наших Срба, који, појимајући важност народног нам позоришта, да би показали, да смо и ми, као што напред рекосмо, Срби, који волимо, што је наше и хоћемо да потпомогнемо наше српске установе, — одазваше се и претплатише се у толику броју, да се седишта према првашњем плану морадоше проширити и повећати.

У уторак отпочеше давање представа комадом „Диран и Диран“, а госп. Добриновић управитељ позоришта све и сва чини, да нам глумци што боље и лепше одиграју своје улоге, на чему нека му је хвала!

Не знамо, а и не можемо ништа унапред рећи, како ће нам позориште за бављења свога од 14 дана овде у Ади са материјалне стране проћи, али судећи по одзиву, држимо, не ћемо се постидети и с те стране, узевши у обзир критично стање нашег ратара, у којем се налази, а и време, у које дођоше амо глумци. Бар са моралне стране мирном савешћу можемо рећи, учинисмо све, што могосмо, примисмо их раширеним рукама, као што треба сваки Србин, да је одушевљен за своје, јер ако ми не ћемо сами себе бранити, потпомагати, волети, туђин нам не ће помоћи, по оној народној: »Помози се сам и Бог ће ти помоћи!«

Б.

Вести из места и из народа.

Нови Сад, 17. јуна 1908.

— **Радикалска сметеност.** У недељу 8. (21.) одржана је скупштина српске црквене општине у Сомбору, на којој се скупштини такође показала ужасна сметеност радикалска. Први предмет у тој скупштини био је -- као што »Слога« јавља — ово:

„Предлог црквеног одбора, да се огради ова општина противу клеветничког писања неких листова, а особито »Браника«, »Српске Мисли«, па и „Слоге“, који пишу, да у овој општини влада највећи неред и неко »смотавање«, што све није истина. Скупштина је ово усвојила с тим додатком, да се ова осуда штампа у »Застави« и „Нашом Колу“, а да се пошље »Бранику«, »Српској Мисли« и »Слоги«, да штампају, ако хоће.«

Но сад наступа нешто, што изнаша радикалску сметеност. На крају седнице код тачке: »евентуални предлози« устаје познати парох Ђорђе Павковић, дакле згољни радикал, и стане доказивати, да **у сомборској српској црквеној општини влада највећи неред.**

»Немамо« — вели г. Павковић — „већ годинама ни разреза парохијала, ни закључних рачуна, **књиге се рђаво воде**, парохијал се не утерује, има бар 1000 персона, које не плаћају парохијала, а због немања пописа не могу се ни натеривати; амортизацијони зајам се не отплаћује, ми управо и не знамо, колико смо дужни, на благајници час има више новаца него колико књиге показују, час мање, и онда благајник из свог џепа додаје и допуњује мањак. За оваково стање није ни чудо, ако једнога дана и добијемо истрагу, па боље да сами изберемо један одбор од 20 лица, да општинско стање добро прегледе и општини извештај и предлог поднесу.“

Тај предлог је — вели сомборска „Слога“ — пажљиво саслушан, једногласно усвојен и одбор за прегледање изабран. —

Каква је то сад логика? На почетку седнице мудре главе у сомборској радикалској црквеној скупштини осуђују тобоже клеветничко писање више српских листова о нереду у сомборској црквеној општини, а на крају исте седнице једногласно, без поговора, сами признају, да у тој општини влада највећи неред! Није ли онда крајње неваљалство било од глупога радикалског »жбецала« у Сомбору, да онако бећарски напада наш лист, што је забележио једну радикалску аљкавост, од које пате сви сомборски Срби?

Очекујемо, да нам тај славни радикалски црквено-општински конвент пошље изјаву против „клеветничког“ писања.

— † **Јосим Поповић.** У Иригу је прекјуче у 71. години свог века после дуге и тешке болести преминуо умировљени кр. судбени већник а по том одветник Јосим Поповић. Покојник је био савестан и вредан чиновник а са своје добре и благе нарави био је омиљена личност у друштву, у којем се кретао. Крајем шездесетих и почетком седамдесетих година прошлог века професоровао је покојник у српској великој гимназији у Новом Саду и био је ваљан и од својих ученика љубљен наставник. У покојнику губи наш пријатељ, млади земунски одветник и власник »Народне Мисли«, г. др. Светислав Поповић свог доброг родитеља а покојника оплакује још и удова са две удате кћери и седморо унучади. Нека је честитом покојнику лака црна земља и вечан му помен!

— **Одликован Србин генерал.** Његово Величанство цар и краљ Фрања Јосиф подарио је достојанство правог тајног саветника подмаршалу Раду Грби, вршиоцу дужности заповедника 13. (загребачког) армијског корпуса.

— **Јагићева седамдесетгодишњица.** У понедељак, у очи Ивања дне (6. јула п. р.) навршује се седамдесет година живота признатом научнику, дворском саветнику и професору на бечком свеучилишту дру Ватрославу Јагићу. Тога ће му дана његови поштоваоци, ученици и пријатељи предати зборник радова. Проф. Јагић се крајем ове школске године повлачи у мир. Због незгодних садашњих прилика на свеучилишту свечаност ће се ограничити на ужи круг учесника. Поздраве ваља слати најдаље до недеље на бечко свеучилиште. Ми и овде поздрављамо вредног научника, који и крај својих седамдесет година још увек ради на књизи, и честитамо му његово славље. Да га Бог поживи још дуго на дику словенској књизи!

— **Несрећа од грома.** Пишу из Илока: Дана 20. о. м. навукли се код нас облаци и сви су жељно очекивали кишу. И пала је, хвала Богу, и ако не у оноликој мери, у колико је било жељено. Но није прошла ова киша без несреће. На пољу Алвалука радио је овдашњи ратар Перо Добошевић са својим сином. Кад се показала бура, склонише се отац и син заједно са коњима и једним ждребетом под једну трешњу. Несрећа је хтела, да гром удари у високу трешњу, расцепио је и убије оба коња и ждребе. Отац и син претрпеше само опекотине и падоше у несвест, али су за кратко време дошли опет саби. Штета услед погинулих коња и ждребета изнаша преко 500 круна.

И овом приликом опомињемо наш народ, нека се за време буре не склања под висока дрвета. Боље да и покисне, него да га слична несрећа стигне.

— **Велика крађа.** Читамо у »Политици«: Пре неколико дана дошао је у радњу код „Фортуне“ у Београду Добривој Новаковић, обућарски радник, и понудио да прода 168 купона 2% државних обвезница. Пошто газда од радње није знао вредност купона, то пођу заједно у Народну Банку, да упитају, шта купони вреде. Али пошто ни у Народној Банци није могао нико да им каже, да ли су те обвезнице плаћене или нису, то њих двојица, заједно са чиновником банчиним, оду у управу државних дугова, да се обавесте. Док се код шефа ликвидатуре тражило по књигама, да ли су обвезнице исплаћене, Новаковић утекне из ходника. О свему овоме одмах је извештена управа вароши Београда и управник је одмах наредио, да се поведе истрага, и одредио је за иследника г. Срећковића, члана кварта теразијског. У Народној Банци је међутим прегледано, колико је продато тих обвезница, и нађено је, да је продато за 4700 динара, и то купона обвезница 2% и 4%. Међу лицима, која су те купоне продавала, нађено је и име г. Б. Ст. Лукића, који је продао за рачун Министарства Привреде 400 купона за 1600 динара. Г. Лукић је одмах позван у управу и ту је изјавио, да му је једног дана те купоне донео Милутин Савковић, бивши одговорни уредник „Смелости“ и „Победе“ и понудио му 500 динара провизије, ако купоне прода. Он је пристао, продао их и примио провизију, не мислећи ни на какву превару. Новаковић, који је хтео да завара траг, упутио је прекјуче једно писмо г. К. Гуглу, чиновнику државног рачуноводства, у којем му признаје, да је он главни кривац и да

због тога бежи преко Солуна у Америку. Друго писмо упутио је Новаковић Милутину Савковићу, у којем га моли, да му опрости, што је злоупотребио његово поверење и из подрума, који је Милутин требао да чува, крао купоне и продавао их. Ово је писмо, како изгледа, писано само због тога, да се скине сумња са Милутина, који је, како је истрагом утврђено, главни кривац. Он је зимус постављен као дневничар да чува и уреди тај подрум, у којем су чувани купони. Он је међутим одвајао све непоништене и продавао их. Милутина Савковића нестало је пре два дана и полиција још није успела да га нађе, и ако је јуче чињено све, да се спречи његово бегство из Београда, па је чак и фијакеристама забрањено, да возе обалом Саве и Дунава и у оближња села. Јутрос је ухапшен на Чукарици и његов брат Светислав Савковић, секретар министарства финансија. Истрагом се долази све више до уверења, да је та афера много замашнија, но што се у први мах мислило. По свему изгледа, да је целу ову крађу извршила читава компанија. Данас пре подне је писар кварта теразијског г. А. Савић, иследников помоћник, испитао служитеље Министарства Финансија, који су на служби у управи државних дугова. Јуче су у Јакову, код манастира Фенека у Фрушкој Гори, ухваћени Милутин Савковић и Добривој Новаковић, који су били утекли чим се крађа обелоданила. У министарству привреде образована је комисија Богдану Ст. Лукићу, који је такође ухапшен као саучесник у овој крађи. Комисија је до сада нашла Лукићу, који је био овлашћен да прима новчане пошиљке из разних надлештва, дефицит од 6500 динара. По овоме, што је до сада пронађено, изгледа, да ће дефицит бити још много већи.

— **Исправак**. Г. прота Д. Руварац послао нам је исправак, који нам је за прошли број доцкан стигао. Наиме, у чланку: »Чика-Миши се не чека«, што је изишао у 133. броју »Браника«, стоји, да је чика-Миша, који је познат са својих грубих израза, рекао, како он не може код администратора епископа Лукијана претпоставити толико инфамије и т. д. Уместо речи: »инфамије« казао је чика-Миша: „перфидије“.

И једна и друга реч, употребљена без икаква разлога према једном епископу, најбоље показује, колики је ниво васпитања и пристојности у тог радикалског првака.

Новости са стране.

— **Румуни и Бјернсон.** Румунска културна лига у Букурешту изабрала је славног норвешког писца Бјернстјерна Бјернсона за свог почасног члана. Кажу, да је то урађено ради одговора на недавнашњи шовинистички говор, што га је Коломан Сел држао у Шопрону против немађарских народа у Угарској.

Szrpszko narodno pozsoriszte.

»Народ се не може одродити, док не подигне сам на себе руку, док се не здружи сам са својим непријатељима против себе.“

То су Чеси давно већ за себе утврдили. А докле смо ми Срби сами на себе руку подигли?

Ево још један прилог и доказ томе!

Пре неки дан описано је у Привреднику, како је неки православни Србин *Богосављевић* из Кањиже (у Бачкој) своје име помађарио, а сад нам шаље неки Чивут Bruck, штампар у тој истој Кањижи, позоришни плакат, штампан у његовој штампарији, из кога само неке насловне речи вадимо:

»*Szrpszko Narodno Pozoriste* —
Predsztava 2./15. juna 1908. —
Zsidanye Ravanicze,
Zaduzsbina Czara Lazara. —
Szlika iz prosloszti szrpszke u 3 czina sz pevanyem, —
Napisao Milorad Szapcsanin, —
Poczetak taczno u pola 4 szata poszlye podne« и т. д.

Тако учи то «*Szrpsko*» народно позориште Србе, како би по данашњем схватању и према данашњим погледима и потребама српских народних позоришта и других народних установа и данашњих Срба уопће *Зидање Раванице* и *Задужбина Цара Лазара* изгледала.

Не знамо, које је то „*Szrpszko*“ позориште, јер се готово сви путујући глумци — били Чивути, Мађари, Немци — кад међу Србе дођу, издају Бог зна како за народне људе, ма да за Српство ни трунка осећања немају.

У Кањижи има Србин штампар, који има и српска слова, па да је позориште заиста какво српско позориште, не би они мимо Србина и ћирилицу српском народу наметали «*Zsidanye Ravanicze*» или «*Zaduzsbina Czara Lazara*».

Свакако би требало у ком пространом дневнику опширније изнети, какво је и које је то „*Szrpszko Narodno Pozsoriste*“ у Сенти и Кањижи било, јер се и по томе може измерити, какав дух у њему влада, шта му је смер и правац и колико одговара и у свему осталоме.

Чеси пазе на најситније ситнице своје па се челиче жилаво оном Палацкијевом:

„Не дајмо се!“

а ми Срби спустили смо се цмољаво, служимо туђим интересима, а већина нас не мисли обично ништа, не мари ништа, не ради ништа, не ваља ништа — — — — —

Привредник.

*

Доносимо горњу замерку »Привредникову«, али колико ми знамо, у Кањижи нема српске штампарије, те тако наше Народно Позориште — оно је било у Кањижи — није се могло друкчије помоћи. Међу тим, држимо, да се је могло избећи, да плакат изиђе тако рогобатно сложен.

НОВИЈЕ.

Битољ, 16. јуна. У селу Њивици, на јужној обали преспанског језера, сукобиле се грчке и бугарске комите. Бугари су изгубили два четника, остали се спасли бегством.

Петроград, 16. јуна. Цар Никола II. не ће путовати ни у Лондон ни у Рим, јер онде нису могуће тако колосалне мере опрезности против најсмелијих револуцијонараца, какве су биле у Русији приликом састанка енглескога краља Едварда VII. са руским царем у Ревељу.

Софија, 16. јуна. Јуче у 5 часова по подне кнез Фердинанд је отворио ванредан сазив Собрања. У престоној беседи, коју је кнез прочитао, помиње са задовољством велико учешће бирача и потпун ред, који је владао пре избора и за време избора. Констатује, да су избори били слободни и признаје бирачима политичку зрелост. У беседи се затим излажу мере, које ће се предузети да се учврсти финансијско стање земље и да се измире интереси разних друштвених класа. Између осталих законских пројекта, који ће се поднети Собрању, помињу се закон о слободи штампе, автономији универзитета и т. д. Кнез изјављује захвалност на осећајима народним и симпатијама приликом његова венчања. Односно спољне политике кнез вели, да ће се свим силама посветити напретку и цевилизацији Бугарске као и одржању мира и добрих односа Бугарске са свима, а нарочито са суседним државама под условом, да народна права и економски интереси Бугарске не буду повређени.

ТЕЛЕГРАМИ
уредништву »БРАНИКА«.

Рад народносне странке.

Будимпешта, 17. јуна. Народносни клуб одржаће сутра конференцију у којој ће се установити план за летњу агитацију за опште право гласа.

Буна у Перзији.

Техеран, 17. јуна. Револуцијонари растурују у народ прокламације против шаха Мухамеда Алије, кога народ сматра за збаченог. Образују се чете.

Парница против кнеза Ајленбурга.

Берлин, 17. јуна. Јуче је отпочела парница против бившег немачког амбасадора у Бечу кнеза Ајленбурга, који је оптужен због кривоклетства и због навођења других особа на тај злочин. Навала публике у судницу огромна. Ајленбург је донесен у судницу у столици, јер је болестан. Председник Канцов опомиње поротнике, да се само расправом дају руководити. На предлог држ. одветника Изенбила, а уз пристанак оптуженог кнеза и бранитеља јавност је заједно са заступницима штампе искључена. (Кнез Филип Ајленбург је био присни пријатељ и саветник цара Виљема, док год га овај није одбацио од себе, кад се из скандалозне парнице Молтке-Харден видело, да је и кнез Ајленбург тежак грешник. У оној парници се кнез Ајленбург заклео, да нема перверзних наклоности према мушкима, но после су се у једној парници против познатог Хардена два сведока заклела, да је Ајленбург богме имао с њима перверзних односа. Због тога су сад некадашњег свемоћног Ајленбурга формално извукли пред суд. — Ур. „Бр.“)

Разно.

— Рат у будућности. У Немачкој се данас чине ванредно занимљиви покушаји у пуцању на ваздушне балоне као нишан. У рату будућности имаће наиме рекогоносцирање из ваздушних балона врло важну улогу. Немачка артиљерија је с тога на артиљеријском парку Хајбудеу у данцишком заливу, у присуству пруског артиљеријског надзорника, пре неколико дана приредила пуцање на ваздушни балон као нишан. На тој вежби су учествовале две батерије; једна је батерија пуцала обичним пољским топовима а за другу су батерију код фирме Круп наручене биле посебне челичне хаубице од десет сантиметара. За пуцање у нишан донело је берлинско војно одељење за ваздушне балоне један балон, велик неколико стотина кубичних метара. Балон су ужетом, дугачким хиљаду метара, причврстили за пароброд на четири до пет километара од батерије на обали, или су га при згодну ветру с обале пуштали, па кад би се узнео над батеријом, онда би пуцали у њ. Први балон је у висини од триста метара, од прилике на шест километара, одлетео испред батерије. Батерија је у један мах пукла на њ из шест топова, али без резултата, код друге се пуцњаве балон очигледно задрмао, после концентрисане ватре треће батерије балон се смежурао па је пао у море. Занимљиво је било пуцање хаубиц батерије на привезан балон. Први балон су на три километра од батерије пустили у висину од четири стотине метара. Прва концентрисана ватра батерије, при којој је нишан био удешен на три хиљаде метара, попела се над балон, с тога су онда пуцали, наместивши нишан на две хиљаде и осам стотина метара, па су балон и погодили, али се балон тек после треће концентрисане ватре почео спуштати а у спуштању га је стигла и четврта концентрисана ватра. Двадесет и четири топовска метка начинила су на балону сто и педесет рупа а на чуну десет и прекинула су три од оних ужета од челичног дрота, што везују чун за балон. Код другог су покушаја пуцали на балон у даљину од шест километара. Код тога су покушаја за шеснаест минута шест топова са тридесет и шест пуцњева пробили у балону двеста тридесет и пет рупа. Код покушаја су у опште опазили то, да је на ваздушни балон најбоље пуцати уједаред из више топова и брзо. Постигли се сјајни резултати, па кад који непријатељски балон дође артиљерији на домак од шест километара, може се узети за извесно, да ће га артиљерија уништити за два три минута.

— Кратак војнички стил имао је недавнашњи корпусни командант у Галицији, фелдцајгмајстер Антоније Галгоци, познат као изврстан генерал и одрешит човек. Једном је поднео исказ о градњи друмова овако: »На градњу друмова издао сам 20.000 форинти.“ Министар га позове, да поднесе подробнији исказ. Галгоци напише: „На градњу друмова добио сам 20.000 форинти. Издао сам 20.000 форинти. Остаје 0.« У министарству не буду задовољни ни таким „подробним“ исказом и затраже нов. Галгоци напише на последњи исказ: »Ко не верује, тај је магарац.« Чиновник, који је тај акт добио у руке, покаже га претпостављеном лицу, али, овај познајући Галгоција, одбије тог, што се жалио, речима: „Ја му верујем. А Ви не?“ Чиновник се пожури, да каже, е му и он верује.

Једаред ће Галгоци наручити униформу. Кројачу напише: „Пошљите униформу за генерала осредњег стаса.« Кад кројач заиска подробније мере, Галгоци га упути на војнички регламан, тамо ће, вели, наћи све.

Као бригадир у Билећу, дозволио је војницима да носе лети беле капе. Неки војнички лекар, идући дома, ишао је у Дубровнику у таквој капи. Војнички заповедник у Дубровнику замери томе, а лекар се изговарао, да је то Галгоци дозволио. На питање заповедниково Галгоци одговори: „Јесте“. Али кад се лекар вратио, приговори му, да је имао много пискарања због њега.

Привреда.

— **Како стоји храна.** Прошле недеље се је време у нашој земљи знатно променило. Температура је спала, а кроз неколико дана било је скоро у целој земљи кише, местимице врло обилате. За пољоделство било је време свакојако повољно. Код јесењих усева је хладнија температура врло добро дошла зрењу плода, а што се кукуруза тиче, овај је добио доста кише. Код зоби је киша већином касно дошла и како сад стоји, она ће донети врло слабо рода. Много има тужби, да је од пређашње суше јечам врло рђав.

О жетвама има из Северне Америке (заједно с Канадом), из Француске и Немачке врло повољних извештаја. Напротив Румунија очекује само слабу осредњу жетву, а што се Русије тиче, тамо су озими усеви врло страдали.

— Како ваља залевати биљке. Биљке ваља полевати ретко, но свагда обилно, и то у јутру устајалом или текућом водом. Кад се биљке полевају у вече, сувише се брзо и сувише јако смањи температура те оболи корење.

— Како се растерују мрави. Кад мрави поплаве кујну и орманове, ваља убити неколико па лешинице им оставити на пут, којим ходе мрави. То треба поновити неколико пута па ће нестати и последњег мрава.

Народно здравље.

— Лековитост Врњачке Бање. Под овим насловом написао је књигу г. др Јос. Видаковић, лекар у Врњачкој Бањи у Србији. Расправа је већ изишла и ми је сваком Србину препоручујемо.

Овај заузимљиви и вредни лекар путовао је у иностранство ради проучавања светских бања, нарочито оних, које су сличне овој српској лековитој бањи, како би што тачније попунио ово своје дело. Сазнали смо, да је др Видаковић, служећи се физикалном особином радијума — његовом флуоресценцијом, — утврдио, да ова српска бања садржи еманацију овога врло лековитога елемента и даје у расправи: »Лековитост

ДОЛАЗИ ДОДАТАК

њенога радиоактивитета,« која је у овој књизи, објаснио лековитост ову. Ту видимо, поред других чланака и ове: »Врњачка Бања лековитија од Карлсбада«, где писац вели: »Овај је наслов закључак, који сам извео из сравњивања чинилаца: клима и минералних вода обеју бања:« »Врњачка Бања као профилакса — предохрана од хроничних болести« заузима цео пети део ове књиге.

Ова књига са овом својом богатом садржином, која је, без сумње, и популарно написана, заслужује, да је свака кућа има. Радоваћемо се, ако продре у што већу масу нашег народа.

Управник: Др. Мих. Полит-Десанчић.
Одговорни уредник: Јанко Перић.

ОГЛАСИ.

Нових јудиларних
100 крунаша
у злату
може се добити уз малу доплату
у Мењачници Централног Кредитног Завода д. д.
363 11— у Новом Саду.

Стечај.

Из стипендијске задужбине Гедеона Дунђерског (Геце) расписује се стечај на једно или два стипендијска места.

Стипендија износи годишње 1000 круна, за ученике гимназијске, реалне, економије, занатлијске, трговачке или ма које врсте више стручне школе.

Молби ваља приложити: 1. крштено писмо; 2. школска сведочанства од последње две године; 3. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком треба да је означено и то, колико деце имају родитељи молиочеви; и 4. лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама. Ко не приложи макар једну од наведених сведоџаба, нек последице припише себи самом. *Све* сведоџбе треба послати и у оригиналу и у обичну препису. Оригиналне сведоџбе вратиће се молиоцима, пошто се упореде с преписима.

По вољи завештачевој имају првенство на ту стипендију ученици из породице му и то десценденталии потомци његови, а затим ученици родом из Сентомаша, ако имају особине, које се од таких у основном писму траже, што све *такође треба сведочанством доказати.*

Питомци ове задужбине морају слушати своје науке у заводима у Угарској а стране више школе могу похађати тек с дозволом кр. угар. министарства просвете и црквених послова.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто доба.

Сваки питомац добија „Питомачка правила“, којих се мора строго придржавати.

Рок овоме стечају траје до 19. јула (1. августа) о. г.

Молбе, које стигну после истеклог рока, *неће се узети у обзир.*

Из седнице Књижевног Одбора Матице Српске, у Новом Саду 23. маја (5. јуна) 1908.

Председник „Матице Српске“:
377 2—3 **А. Хаџић** с. р.

ЈЕДАН
Бензин Мотоцикел (Мотор) Puch Stirio
3 ½ коњске снаге са електромагнетским запаљивањем, врло добро одржан, нов и поуздан, може се добити јефтино. Обавештаје даје администрација „Браника“ 393 1—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на **два** места из стипендијске задужбине **Христифора Шифмана** и то једно са годишњом стипендијом од 500 круна за слушаоце уметности (сликарства, вајарства, свирке или певања), и једно са годишњом стицендијом од 400 Кр. и то за слушаоце виших педагогијских наука.

Стипендију за педагогију могу тражити православни Срби из Угарске, који су свршили најмање шест гимназијских разреда или приправничке науке с врло добрим успехом. За слушаоце уметности тражи се потребна квалификација.

Молби ваља приложити: 1. крштено писмо; 2. школска сведочанства од последње две године: 3. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико деце имају молиочеви родитељи; и 4. лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама. Ко не приложи бар једну од тражених сведоџаба, нек последице припише себи. — Све сведоџбе треба послати и у оригиналу и у обичном препису. Оригиналне сведоџбе вратиће се молиоцима, пошто се упореде с преписима.

По вољи завештачевој првенство на ову стипендију имају новосадски синови а после њих, или ако таквих не би било, Бачвани.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто доба.

Сваки питомац добија »Питомачка правила«, којих се мора строго придржавати.

Рок овоме стечају траје до 19. јула (1. августа) о. г.

Молбенице, које стигну после истеклога рока, не ће се узети у обзир.

Из седнице Књижевног Одбора „Матице Српске“, у Новом Саду 23. маја (5. јуна) 1908.

Председник „Матице Српске“:
378 (2—3) **А. Хаџић** с. р.

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на **једно** место из стипендијске задужбине **Петра Костића.**

Стипендија износи: за ученике основних школа 400 круна; за ученике ниже гимназије 500 круна; за ученике горње гимназије и богословије 600 круна; а за слушаоце правних, медицинских или филозофских наука 800 круна годишње.

Молби ваља приложити: 1. крштено писмо; 2. школска сведочанства од последње две године; 3. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико деце имају родитељи молиочеви; и 4. лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама. — Ко не приложи бар једну од наведених сведоџаба, нек последице припише себи самом. — **Све** сведоџбе треба послати и у *оригиналу и у обичну препису.* Оригиналне сведоџбе вратиће се молиоцима, пошто се упореде с преписима.

По вољи завештачевој и наредби министарској морају Костићеви питомци слушати науке и то: основне школе и први гимназијски разред у Винковцима, остале гимназијске разреде у Сегедину, правне и филозофске науке у Пожуну, а медицинске по потреби изузетно у Бечу.

Стинендију могу уживати *само* ученици родом из Срема, од којих при једнакој одличној квалификацији, имају првенство ученици родом из Черевића.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно исто доба.

Сваки питомац добија „Питомачка правила“, којих се мора строго придржавати.

Рок овом стечају траје до 19. јула (1. августа) о. г.

Молбе, које стигну после истеклог рока, не ће се узети у обзир.

Из седнице Књижевног Одбора »Матице Српске«, у Новом Саду 23. маја (5. јуна) 1908.

Председник »Матице Српске«:
382 2-3 А. ХАЏИЋ, с. р.

Стечај.

Расписује се стечај на *два* места из стипендијске задужбине **Ђене Брановачког и жене му Иде рођ. Вујић из Сенте,** и то за ученике горње реалке с годишњом пристојбом од 1200 круна, или слушаоце економске велике школе с годишњом пристојбом од 1600 круна.

Молби ваља приложити: 1) крштено писмо; 2) школска сведочанства од последње две године; 3) сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у коме ваља да стоји и то, колико деце имају родитељи молиочеви; 4) лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама; 5) службено уверење о евент. сродству са завештачима. Ко не приложи бар једну од наведених сведоџаба, нек последице припише себи самом.

Све сведоџбе треба послати и у *оригиналу и у обичну препису.* Оригиналне сведоџбе вратиће се молиоцима, пошто се упореде с преписима.

Првенство на ту стипендију имају крвни сродници завештача Ђене Брановачког и жене му Иде рођ. Вујић, затим ученици родом из Сенте и најпосле само још ученици становници бившег крунског дистрикта бачког.

Питомац, који добије стипендију, мора се лично и потписом својих родитеља или њихових заменика обвезати, да ће после апсолвирања горње реалке изучити економску велику школу, било у отаџбини, било у иноземству. Ради изучавања у иноземству мора имати дозволу високог угарског краљ. министарства богоштовља и јавне наставе.

Изабрани питомац добиваће стипендијску пристојбу у једнаким месечним оброцима на десет месеци унапред на признаницу с потврдом школске власти из благајнице српске црквено-школске општине (задужбине Ђене Брановачког и жене му Иде рођ. Вујић) у Сенти. Сведоџбе пак има питомац редовно слати Матици Српској у Нови Сад и српској црквено-школској општини у Сенту.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једне и исто доба.

Сваки питомац добија »Питомачка правила“, којих се мора строго придржавати.

Рок овом стечају траје до 19. јула (1. августа) о. г.

Молбенице, које стигну после истеклог рока, не ће се узети у обзир.

Из седнице Књижевног Одељења Матице Српске у Новом Саду, 23. маја (5. јуна) 1908.

379 (2—3) Председник »Матице Српске«:
А. Хаџић с. р.

ПОЗИВ
НА II. ВАНРЕДНУ
главну скупштину
Друштва „ДОБРОТВОРА“-а
у Новом Саду

која ће се одржати

у недељу 22. јуна (5. јула) о. г. у 9 сахати пре подне

у великој дворани хотела „ЈЕЛИСАВЕТЕ“.

—

ДНЕВНИ РЕД:

1. Оверовљење чланова, који су дошли на скупштину.
2. Отварање скупштине.
3. Извештај управе о извађању решења последње главне скупштине у погледу претварања друштва »Добротвор« у задругу, која ће се судски протоколисати.
4. Поднашање нацрта основних правила друштва »Добротвор« као задруге ради претреса и решавања.
5. Избор 9 чланова управе и 6 заменика.
6. Избор 3 члана надзорног одбора и 2 заменика.
7. Избор три члана, који ће скупштински записник оверовити и потписати. 394 2—3

СТЕЧАЈ.

Из стипендијске садужбине **Симе Ђорђевића** расписује се стечај на **два** стипендијска места за ученике реалних школа или за слушаоце политехнике.

Стипендија износи годишње: 1200 круна за слушаоце политехнике, 1000 кр. за ученике горње реалке, и 800 кр. за учинике доње реалке.

Молби ваља приложити: 1. крштено писмо; 2. школска сведочанства од последње две године; 3. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком треба да је означено и то, колико деце имају родитељи молиочеви; и 4. лекарско сведочанство о здрављу и о накаламљеним богињама. — Ко не приложи бар једну од наведених сведоџама, нек последице припише себи самом.

Све сведоџбе треба послати и у оригиналу и у обичном препису. Оригиналне сведоџбе вратиће се молиоцима, пошто се упореде с преписима.

По вољи завештачевој првенство на стипендију имају ученици родом из Мола; а осим тога захтева се од молилаца одличан успех у наукама.

Питомци ове закладе морају слушати науке на реалним или вишим техничким школама у Угарској.

По свршетку техничких наука моћи ће сваки питомац, који своје науке с похвалним успехом сврши, још једну годину дана уживати своју стипендију на ту цел, да се може приправити за практичан живот.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно исто време.

Сваки питомац добија »Питомачка правила«, којих се мора строго придржавати.

Рок, овоме стечају траје до 19. јула (1. августа) о. г.

Молбе које стигну после истеклог рока, не ће се узети у обзир.

Из седнице књижевног Одбора »Матице Српске«, у Новом Саду, 23. маја (5. јуна) 1908.

Председник „Матице Српске“:
383 2—3 **А. Хаџић**, с. р.

Стечај.

Расписује се из стипендијске задужбине **Васе Јагазовића и жене му Саранфиле** стечај на три стипендијска места са годишњом стипендијом од 600 круна, *једно* место за ученика **трговачке** а *два* места за слушаоце **економске** струке.

Молби ваља приложити: 1. крштено писмо; 2. школска сведочанства од последње две године; 3. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у којем ваља да стоји и то, колико деце имају молиочеви родитељи и 4. лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама. — Ко не приложи бар једну од наведених сведоџаба, нек последице припише себи самом.

Све сведоџбе треба послати и у *оригиналу* и у *обичну препису*. Оригиналне сведоџбе вратиће се молиоцима, пошто се упореде с преписима.

По вољи оснивачевој сваки од питомаца мора бити Србин православне вере а из земље под светом круном Стевановом, изузимајући једино децу покојникова сестрића Исидора Радмановића.

Стипендисте морају своје науке слушати на каквом школском заводу у Угарској, који одреди Матица Српска.

Првенство при избору имају деца Исидора Радмановића, сестрића завештачева; за тим деца његова кума покојног Дамјана Јеврића, пароха у Јамини, његава кума Стевана Влајковића у Гуњи, ако се искажу, да сиромашни и за науку способни.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто доба.

Сваки питомац добија „Питомачка правила“, којих се мора строго придржавати.

Рок овоме стечају траје до 19. јула (1. августа) о. г.

Молбе, које стигну после истеклог стечаја, *не ће се узети у обзир.*

Ис седнице Књижевног Одељења Матице Српске. У Новом Саду, 23. маја (5. јуна) 1908.

380 2—3

Председник Матице Српске:
А. Хаџић с. р.

Стечај.

Расписује се стечај на *једно* или *два* упражњена стипендијска места из задужбине **Нестора Димитријевића** с годишњом пристојбом од 400 круна за ученике ниже, евентуално горње гимназије.

Молби ваља приложити: 1) крштено писмо; 2) школска сведочанства од последње две године; 3) сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком треба да се наведе и то, колико деце имају молиочеви родитељи; и 4) лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама. — Ко не приложи бар једну од наведених сведоџаба, нек последице припише себи самом.

Све сведоџбе треба послати *и у оригиналу и у обичну препису.* Оригиналне сведоџбе вратиће се молиоцима, пошто се упореде с преписима.

По вољи оснивачевој имају првенство на ту стипендију синови и питомци браће му Кузме и Ђире, даље сродници завештачеви из Јакова у Срему, а за тим ученици родом из Великог Бечкерека.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто доба.

Сваки питомац добија „Питомачка правила«, којих се мора строго придржавати.

Рок овоме стечају траје до 19. јула (1. августа) о. г.

Молбе, које стигну после истеклог рока, *не ће се узети у обзир.*

Из седнице Књижевног Одбора Матице Српске, у Новом Саду, 23. маја (5. јуна) 1908.

Председник Матице Српске:
А. Хаџић с. р.

376 (2—3)

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на једно место из стипендијске задужбине Гавре Романовића за слушаоца економских, занатлијских или трговачких школа с год. пристојбом од 800 кр.

Молби ваља приложити: 1. крштено писмо; 2. школска сведочанства од последње две године; 3. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико деце имају родитељи молиочеви; и 4. лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама. — Ко не приложи бар једну од наведених сведоџаба, нек последице припише себи самом. *Све* сведоџбе треба послати и у оригиналу и у обичном препису. Оригиналне сведоџбе вратиће се молиоцима, пошто се упореде с преписима.

По вољи завештачевој имају првенство на стипендију, при једнакој способности, ученици родом из Вуковара.

Питомци ове задужбине морају улушати своје науке у школама с Угарској, а школске заводе у страним земљама моћи ће полазити само с дозволом високог краљ. угар. министарства просвете и црквених послова.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто доба.

Рок овоме стечају траје до 19. јула (1. августа) о. г.

Молбе, које стигну после истеклог рока, *неће се узети у обзир.*

Из седнице Књижевног Одбора Матице Српске, у Новом Саду 23. маја (5. јуна) 1908.

Председник „Матице Српске“:
381 2—3 **А. Хаџић**, с. р.

4151/1908. tlkvi szám. 392 2—3

Árverési hirdetményi kivonat.

Az óbecsei kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, hogy dr. Vojnovics Vladan ügyvéd mint vb. Gavanszky Mladen csődtömeggondnokának valamint az egyidejüleg csátlakozottnak kimondott Szabadka vidéki takarékpénztár és kereskedelmi r.-t., továbbá ifj. Fischer Mór, úgyszintén a Bácstiszamelléki takarékpénztár végrehajtatónak vb. Gavanszky Mladen végrehajtást szenvedő elleni 5900, 68600 kor. és 3000 kor. tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében az ujvidéki kir. törvényszék (az óbecsei kir. járásbiróság) területén lévő Bácsföldvár községben fekvő a bácsföldvári 1871. sz. betétben A. I. 1—13. sorsz. alatt foglalt vb. Gavanszky Mladen nevén álló 5967/2. hrszámú 9 hold 1000 □-öles szántóra, 6021/2 hrszámú 3 hold 355 □-öles szántóra, 6022 hrszámú 90 hold 1489 □-öles szántóra, 6023 hrszámú 618 □-öles kertre, 6024 hrszámú 824 □-öles udvarra, 6025 hrszámú 1164. □-öles lakház és gazdasági épületre, 6026 hrszámú 3 hold 1470 □-öles szántóra, 6027 hrszámú 243 □-öles útra, 6028 hrszámú 45 hold 757 □-öles szántóra, 6029 hrszámú 5 hold 826 □-öles vizállásra, 6051 hrszámú 6 hold 421 □-öles szántóra, 652 hrszámú 605 □-öles legelőre és 6033 hrszámú 215 □-öles ház és udvarra az árverest 79141 koronában ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az *1908. évi szeptember hó 22-ik napján dél után 2 órakor* ezen kir. járásbiróság árverési helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 7914 kor. 10 f. készpénzben, vagy is az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ban kijelölt értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni avagy az 1881. évi LX. t.-cz. 170. § a értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Ó BECSÉN, a kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóságnál 1908. évi jumius hó 19-én.

HETESSI,
kir. járáslsbiró.

НОВА ТРГОВИНА МУШКЕ И ЖЕНСКЕ ПОМОДНЕ РОБЕ
ДУШАНА Г. МОЊАШЕВИЋА
код златне кугле у ћурчијској улици бр. 23.
преко пута **Браће Миросављевића**
препоручује свој велики избор шешира сламних и филцаних мушких и дечијих, надаље најновијих мушких тоуристен кошуља, дечијих рудер кошуљица, најновијих кравата, манџетни, крагнова, чарапа, џепница, штапова, сунцобрана, накита за женске тоалете, венаца и шлајера за невесте, женског белог рубља, рукавица, ручних радова, парфимерије и мирисавих сапуна и т. д. и т. д.
Најјефтиније цене путничких торби и кофера.

Хотел „БЕЛА ЛАЂА“
ЂУРЕ ЗУРКОВИЋА Нови Сад,
модерно са свима удобностима удешен, најподесније место за састанке странаца, са изврсном кујном и најбољим пићем.
Точи прастаро
(urquell) ПИЛЗАНСКО ПИВО.

Издавачка књижарница А. Пајевића
(С. Ф. Огњановић)
у Новом Саду.

Нови сензационални роман
МАРИНО МАРИНЕЛИ
роб на галијама или крвава ноћ у Венецији. Историјски роман из страховитог времена млетачке насилне владавине од Б. Г. Брила.

Овај се роман сматра као један од најлепших и најзанимљивијих у свету.

Кад се први пут појавио, свуд је правио велику сензацију.

А и како неће? У њему су описани крвави догађаји у старој млетачкој републици, чувене оловне тавнице и несрећне жртве тадање инквизиције.

У роману ће бити 80 слика.

Излази сваки дан једна свеска а цена је свесци **само 5 филира.**

Претплата се шаље на месец (за 30 свезака) која износи са поштарином **К 2·—.**

На захтевање шаљемо прву свеску бесплатно на углед. 385 3—10

ШТАМПАРИЈА
ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА „БРАНИКА“
У НОВОМ САДУ
Дунавска улица број 36.
У кући гђе Анке Пајевићке.

Штампарија је снабдевена са најбољим брзотисцима које креће ГАС-МОТОР; најмодернијим словима, орнаментима и украсима.

Препоручује се п. н. публици како из места тако и са стране за израду сваковрсних штампарских послова, као:
ДЕОНИЦА, ДИПЛОМА,
позива на беседе и забаве,
разних трговачких тисканица,
ДЕЛА,
брошура, часописа,
заручница, посетница,
ЈЕЛОВНИКА,
посмртних објава
и т. д.

Нарочито се препоручујемо сл. новчаним заводима за израду
ПОСЛОВНИХ КЊИГА
сваке врсте.

Препоручујемо се славним црквено-школским општинама за израду
домовних, крштених
и посмртних
ПРОТОКОЛА,
годишњих
ПРОРАЧУНА
и т. д.
Све ове послове израђујемо брзо, тачно и чисто.

Сваку поруџбину смо у стању у духу данашње најмодернije технике извести.

ЦЕНА УМЕРЕНА,
ИЗРАДА СОЛИДНА И ЧИСТА.

По жељи наших пошт. поручиоца, израђујемо нарочито **разне позивнице** и остале поруџбе и са основом **(Tondruck)** прецизно и чисто.

С поштовањем ШТАМПАРИЈА ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА „БРАНИКА“.

Штампарија деоничарског друштва „Браника“. Власник и издавалац: деоничарско друштво „Браника“.